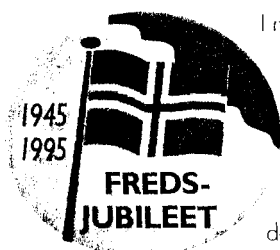

NØDVENDIG JOBB: — Jobben var nødvendig. Vi ville ha gjort den igjen, sier Eva og Tor Kløvstad i dag.

Et par i KRIG og FRED

I morgen er det 55 år siden et kjærestepar sto og så på tyskernes inntog i Hamar. Lange kolonner av syngende oldater i marsj innover Stangeveien, der Eva Jørgensen (19) og Tor Kløvstad (22) fulgte dem på nært hold fra stuevinduerne i hennes hjem. Den kvelden visste de ikke hva de neste fem årene skulle by på: Begge gikk inn i motstandsbevegelsen - han etter hvert i Sverige, hun ble øverste Milorg-sjef på Hedemarken. De fikk likevel oppleve de berusende moidagene i 1945 sammen i Hamar.

— Vi ville ha gjort det samme igjen, sier Eva og Tor Kløvstad. De sitter i den samme stua i Stangeveien og ser på gamle bilder fra krigsårene. Et par i krig og fred.

Et halvt hundre år er gått siden frigjøringen av Norge, en kamp begge deltok i - drevet av sterkt ungdommelig engasjement og amfor alt et glødende raseri over den brutale voldtekt de oppfattet tyskernes innmarsj og okkupasjon som.

— Jeg kan fortsatt framkalle følelsen av nazistenes nærvær. Følelsen av å bli overvåket og trakkassert, å bli herstet med i sitt eget hjem og på sin egen arbeidsplass, sier Eva Kløvstad stille.

Samtidig opplevde de ikke krigen som tapte ungdomsår, den var også en opplevelse av engasjement og framfor alt samhold.

Samhold

— Vi som gjennomlevde okkupasjonen delte en vanskelig tid. Det ble vist mye mot, men vi fikk også eksempler på ettergivenhet og forræderi. En krig får fram både det gode og det dårlige i menneskene, påpeker Tor.

Han er Hamar-gutt, hun kom til byen som 14-åring. De møttes som

elever på Katta, i 1938 slo kjærligheten ned og et ganske så alminnelig ungt par begynte så smått å legge planer for framtida.

Så kom krigen, og kortene ble delt ut på nytt.

Tor Kløvstad hadde avtjent verneplikten, og da ordren gikk ut på formiddagen 9. april møtte han opp til mobilisering på Disen. «Du får komme igjen i morgen», sa løytnanten som hadde kommandoen. «Men er det ikke krig da?» spurte Kløvstad og tuslet litt slukøret hjem.

Illegalt arbeid

Der fikk han telefon fra Arild Lenth, som senere skulle bli distriktssjef for motstandsbevegelsen på Hedemarken.

— Han organiserte frivillige til et forsvar av byen, vi skulle forsøke å stanse tyskerne på Stangebrua. Styrken ble likevel for liten til at de ansvarlige mente det var tilrådelig å gå til kamp, og Kløvstad leverte inn uniform og våpen. Krigen var slutt for hans vedkommende - inn til videre.

Kontakten med Lenth ble likevel avgjørende for at han allerede i jula 1940 deltok i hemmelige møter der motstandsarbeidet ble diskutert,

og våren 1941 begynte alvoret.

— Da hadde tyskerne satt igang utskrivning til arbeidstjeneste. Lenth skaffet meg jobb på Vinmonopol-utsalget, slik at jeg skulle slippe unna.

Snart var han involvert som kurér til distriktsledelsen på Lillehammer.

«Ikke så veldig dramatisk» er Kløvstads korte og nøkterne beskrivelse av sin illegale virksomhet på Hedemarken fram til sommeren 1944, da den lokale Milorg-organisasjonen ble rullet opp. Lenth ble arrestert, Kløvstad snart etterlyst av Gestapo. Da var han allerede på flukt, gikk til fots fra Otta til Alvdal, fikk falske papirer og tok toget videre til Tolga. Med kartet i en 7. sans og et gammelt kompass som hjelpemidler tok han seg gjennom de øde fjellområdene til Sverige. Der fulgte hemmelig opplæring i våpenbruk og dechiffriering. Han ble trent opp til geriljakrig i eget land.

Eva kommer med

Det Kløvstad ikke visste, var at forloveden Eva da var involvert i et arbeid som var enda farligere, og mulighetene for avsløring, tortur og en brutal død enda større...

— Jeg gråt da Tor måtte flykte. Var ikke mer uvitende enn at jeg visste han kanskje aldri kom tilbake, sier Eva Kløvstad.

Hun arbeidet da på samferdselskontoret i Hamar, i tett kontakt med okkupasjonsmyndighetene. En jobb der hun hadde god innsikt i transportapparatet og forsyningslinjene, samtidig som hun var et kjent ansikt for tyskerne. At hun kunne drive illegalt arbeid fra en slik posisjon ble kanskje oppfattet som for utrolig.

Senhøsten 1944 ble hun kontaktet av Juell Sandberg, Hamaradvokat som var eldre bror av en venninne av Eva. Han var sjef for Milorgs 25. distrikt, og ville ha hennes hjelp. Snart var hun involvert i motstandsarbeidet, men dramatiske begivenheter førte i løpet av noen måneder ungjentla helt til topps i Milorg-organisasjonen på Hedemarken.

Sandberg ble avslørt og myrdet av tyskerne, og Milorg sto uten ledelse. Egentlig burde hun ha gått under jorda, hennes nære kontakt med Sandberg var kjent av alle. Men 23-årige Eva Jørgensen ville fullføre jobben, hun fikk kontakt med den sentrale motstandsbevegelsen i Oslo og tilbød sine tjenester. Fra de mange møtene med Sandberg visste hun mer om Milorg-organisasjonen på Hedemarken enn de fleste.

Snart var hun som «Jacob» sjef for en styrke på 1.200 mann - blant dem Tor som illegalt hadde tatt seg tilbake fra Sverige og «lå på skauen» rundt om på Hedemarken.

Hun visste om ham, han ikke om henne.

Et helt møte

Etter åtte måneders avskillelse møttes de igjen påske 1945 i ei

koie i Vallset. Det ble en het gjenforening - på mer enn en måte.

— Omsider hadde jeg fått vite hvem «Jacob» var. Først trodde jeg det nesten ikke, så ble jeg rasende, sier Tor Kløvstad og sender et skarpt blikk til henne som sitter ved siden av ham i sofaen.

— Ikke så mye fordi hun hadde «lurt» meg, nødvendigheten av å holde kjett var absolutt nødvendig i det arbeidet vi gjorde. Men mest fordi hun hadde utsatt seg for slike farer!

— Jeg holdt jo på med akkurat det samme som han, påpeker Eva rolig. Nå har de forlengst lagt det stormende møtet i kolia bak seg, og kan sakens le av det hele.

— Tor raste og jeg raste. Inni mellom elsket vi. Slik gikk hele påsken, smiler Eva. Det var kaldt i kolia, de kunne ikke fyre på dagtid - noen kunne se at stedet var bebodd. Så holdt de varmen likevel.

— Vi hadde en boks seikaker som proviant. Da jeg syklet tilbake til Hamar hadde jeg tatt av tre kilo...

Utover våren ble det stadig tydeligere for alle at krigen gikk mot slutten. Det store spørsmålet var hva tyskerne i Norge ville gjøre, om de godtok kapitulasjonen eller bestemte seg for å gjøre motstand. I en frigjøringskrig på norsk jord ville både Eva og Tor ha deltatt. Våren 1945 hadde hun gjennomgått våpenopplæring og var fullberedt soldat etter datidens målestokk.

I mai fikk den lokale motstandsbevegelsen ordre om å samles i Furuberget ved Hamar. Der møttes Eva og Tor igjen for tredje gang

